

Zienswijzennota als bedoeld in Hoofdstuk 7 van het projectbesluit

1. Mevrouw H. Duisterwinkel-Slager, Omtadaweg 2 te 't Zandt.

Nr.	Inspraak	Reactie
1.	M.b.t. beleid: a. De hogere windturbines zijn in strijd met het gemeentelijke beleid dat ziet windturbines met een ashoogte van maximaal 100 meter. b. Er wordt afbreuk gedaan aan het beeld van windturbines in een rijopstelling of van een onregelmatig grid door het verschil in ashoogte. Daardoor is er geen zorgvuldige landschappelijke inpassing.	a. Het gemeentelijk beleid voorziet niet in een beperking van de ashoogte van windturbines tot 100 meter. Dat in het windpark Westereems tot nu toe windturbines tot een ashoogte van 100 meter zijn toegestaan maakt dit niet tot gemeentelijk beleid. Op grond van de huidige inzichten achten wij de realisatie van deze windturbines op de betrokken locaties aanvaardbaar. b. In paragraaf 4.3.1 van het projectbesluit is de landschappelijke inpassing, ook in relatie tot het grid en de hoogte zorgvuldig omschreven en gemotiveerd. Door de plaatsing in het hart van het bestaande windturbinepark kan op korte afstand niet worden opgemerkt dat er sprake is van een afwijkende hoogte. Wel kan op bepaalde plaatsen op korte afstand een onrustiger beeld ontstaan. Bij toenemende afstand neemt dat onrustiger beeld weer af. De afwijkende hoogte kan pas worden waargenomen van een afstand van circa 8 kilometer. Op die afstand kunnen de individuele windturbines niet meer als opvallend element kunnen worden opgemerkt. Deze conclusies die zijn getrokken voor de zichtbaarheid vanaf de Waddenzee gelden evenzeer (en waarschijnlijk nog meer door afschermende landschapselementen tussen waarnemer en windpark) voor de zichtbaarheid en landschappelijke effecten vanaf het land gezien. Er is daarmee wel sprake van een zorgvuldige landschappelijke inpassing.
2.	M.b.t. milieuwetgeving: a. De milieuvergunningplicht wordt omzeild door de stelling dat het Activiteitenbesluit van toepassing is.	a. Zoals in de reactie op de inspraak op het voorontwerpprojectbesluit is opgenomen bleek er tijdens de procedure dat er in juridische zin geen sprake is van een uitbreiding van de bestaande inrichting met windturbines waarvoor een vergunningplicht ingevolge de Wet milieubeheer geldt. De 2 windturbines vormen vanwege het ontbreken van voldoende technische, organisatorische en/of functionele bindingen met de overige windturbines een aparte inrichting zoals in de milieuregelgeving is beschreven. Het van toepassing zijn van het Activiteitenbesluit vloeit voort uit de wet. De 2 windturbines voldoen aan de werkingsfeercriteria van het Activiteitenbesluit, waardoor er geen

Zienswijzennota als bedoeld in Hoofdstuk 7 van het projectbesluit

Nr.	Inspraak	Reactie
	b. Niet duidelijk is of de windturbines wel aan het criterium 4 maal ashoogte voldoen, in dit geval 456 m voor type REpower en 540 meter voor Enercon E-126.	milieuvergunningplicht meer bestaat. b. Binnen een afstand van viermaal de ashoogte van elke windturbine liggen geen woningen of andere geluidgevoelige objecten zodat aan dit criterium wordt voldaan.
3.	M.b.t. Flora- en faunawet: Voor Windpark Westereems is een ontheffing Flora- en faunawet nodig. Niet valt in te zien dat voor deze windturbines dat niet nodig zou zijn. Deze is niet verleend of aangevraagd.	Onderzocht is of een Flora- en faunawet ontheffing voor de twee nieuwe windturbines benodigd is en indien dit het geval is of deze verleenbaar is. De uitkomst van dat onderzoek was dat er geen ontheffing benodigd is. Dat is in het kader van de uitvoerbaarheidstoets voldoende voor het projectbesluit.
4.	M.b.t. Natuurbeschermingswet: a. Op grond van artikel 19j lid 6 was een Habitattoets nodig. b. Er had een passende beoordeling moeten worden uitgevoerd omdat de voortoets is gebaseerd op een passende beoordeling voor Windpark Westereems terwijl er sprake is van een ander type, ashoogte en capaciteit van de windturbines. De meest recente inzichten geven aan dat windturbines boven een tiphoogte van 150 tot 200 meter leiden tot een sterke toename meer vogelslachtoffers.	a. Artikel 19j lid 6 van de Natuurbeschermingswet 1998 verplicht niet tot een Habitattoets maar verplicht wel in bepaalde situaties tot een passende beoordeling omdat lid 1 tot en met 5 van dit artikel van toepassing zijn op een projectbesluit. Daaraan is met de voortoets en het projectbesluit zelf voldaan. Artikel 19j lid 1 Natuurbeschermingswet 1998 verlangt dat bij het besluit over het plan rekening wordt gehouden met de Natura2000 doelstellingen. Dat is gedaan, onder meer door de voortoets als onderdeel van het besluit. Uit de voortoets is verder gebleken dat significante gevolgen moeten worden uitgesloten. Er was dus geen passende beoordeling nodig. Daarom zijn lid 2 tot en met 5 van artikel 19j Natuurbeschermingswet 1998 niet van toepassing op dit projectbesluit. Aan de verplichting in artikel 19j lid 6 van de Natuurbeschermingswet 1998 is voldaan. b. In de Passende Beoordeling van Alterra (Alterra-rapport 515c) die is gebruikt bij de voortoets is een grafiek opgenomen van de in de Eemshaven vastgestelde vlieghoogteverdeling tijdens de najaarstrek. Onderstaand is deze grafiek overgenomen.

Zienswijzennota als bedoeld in Hoofdstuk 7 van het projectbesluit

Nr.	Inspraak	Reactie																
		Vlieghoogteverdeling trekvogels Eemshaven (najaar) Aantal <table><tr><th>Vlieghoogteklasse</th><th>Aantal (%)</th></tr><tr><td>7 (>200m)</td><td>~4%</td></tr><tr><td>6 (101-200m)</td><td>~15%</td></tr><tr><td>5 (51-100m)</td><td>~12%</td></tr><tr><td>4 (26-50m)</td><td>~16%</td></tr><tr><td>3 (11-25m)</td><td>~18%</td></tr><tr><td>2 (3-10 m)</td><td>~13%</td></tr><tr><td>1 (0-2m)</td><td>~20%</td></tr></table> De vlieghoogteverdeling tijdens de voorjaarsstrek is niet bekend, er is echter geen reden om aan te nemen dat de vlieghoogteverdeling in het voorjaar anders zal zijn dan in het najaar. Uit de grafiek valt af te leiden dat er geen sprake is van meer vliegbewegingen op grotere hoogte. Op basis van voorgaande wordt geconcludeerd dat er geen sprake zal zijn van een groter aantal slachtoffers onder trekvogels als gevolg van de grotere hoogte van de turbines. Verder blijkt uit de Voortoets dat bij grote turbines juist sprake is een lagere trefkans ten opzichte van de aanwezige kleinere turbines. Dit komt omdat de omwentelingssnelheid van de grotere rotor aanzienlijk lager is, tot bijna de helft van de aanwezige kleinere turbines. De vlieghoogte van de vogels die in en rond de Eemshaven verblijven wisselt sterk, afhankelijk van de afstand die ze moeten overbruggen. Bij verplaatsingen over korte afstand vliegen de vogels laag (<50 meter), bij verplaatsing over grotere afstanden wordt hoger gevlogen. Er is geen reden aan te nemen dat er op de hoogte van de rotor van de nieuwe turbines meer of minder vogels vliegen dan ter hoogte van de rotor van de bestaande turbines. Op basis daarvan wordt geconcludeerd dat er geen sprake zal zijn van een groter aantal slachtoffers onder lokaal verblijvende vogels als gevolg van de grotere hoogte van de turbines. c. De 1% mortaliteitsnorm is niet juist gehanteerd omdat deze is afgezet tegen de populatieomvang en niet tegen de natuurlijke sterfte van de populatie. c. De 1%-mortaliteitsnorm in de voortoets is betrokken op de natuurlijke sterfte van de populatie, zijnde de metapopulatie in het gebied. Die metapopulatie komt overeen met de	Vlieghoogteklasse	Aantal (%)	7 (>200m)	~4%	6 (101-200m)	~15%	5 (51-100m)	~12%	4 (26-50m)	~16%	3 (11-25m)	~18%	2 (3-10 m)	~13%	1 (0-2m)	~20%
Vlieghoogteklasse	Aantal (%)																	
7 (>200m)	~4%																	
6 (101-200m)	~15%																	
5 (51-100m)	~12%																	
4 (26-50m)	~16%																	
3 (11-25m)	~18%																	
2 (3-10 m)	~13%																	
1 (0-2m)	~20%																	

Zienswijzennota als bedoeld in Hoofdstuk 7 van het projectbesluit

Nr.	Inspraak	Reactie
	d. Een natuurlijke sterfte van 15% van de populatie is niet onderbouwd. e. Er is geen rekening gehouden met cumulatieve effecten. f. Er had moeten worden berekend tot op welke afstand en vanuit welk percentage van het oppervlak van de Waddenzee de windturbines nog zichtbaar zullen zijn.	instandhoudingsdoelstellingen omdat die gebaseerd zijn op het behoud van de huidige populatie. Bij het bepalen van eventuele slachtoffers is ook nadrukkelijk rekening gehouden met de in de nabijheid van de windturbines aanwezige kleine kolonies die deel uitmaken van de metapopulatie. Eventuele sterfte van individuen van deze kolonies moet echter wel worden gerelateerd aan de populatie in het gebied en niet rechtstreeks op de kolonie zelf. Naar onze mening is de 1% mortaliteitsnorm op correcte wijze toegepast. d. De jaarlijkse sterfte is (zie voortoets) op basis van verschillende bronnen bepaald op 15%. De geraadpleegde bronnen zijn ondermeer: ■ David A. Shealer, Jorge E. Saliva, Judy Pierce. Annual Survival and Movement Patterns of Roseate Terns Breeding in Puerto Rico and the U.S. Virgin Islands Waterbirds 28(1):79-86. ■ Jeffrey A. Spindel and James D. Nichols. Annual Survival Rates of Breeding Adult Roseate Terns The Auk, Vol. 106, No. 3 pp. 367-374 ■ Rochelle B. Renken and John W. Smith. Annual Adult Survival of Interior Least Terns (Supervivencia Anual de Sterna antillarum en Mississippi) Journal of Field Ornithology, Vol. 66, No. 1 pp. 112-116 Doordat de bronnen verschillende percentages noemen is als worst case uitgegaan van 15%. e. Uit de voortoets blijkt dat er wel rekening is gehouden met cumulatieve effecten met het bestaande windpark en andere windparken. Aangezien het verwachte aantal slachtoffers bovendien ver beneden de 1%-mortaliteitsnorm ligt, is er naar onze mening geen aanleiding om eventuele cumulatieve effecten met nog andere (toekomstige) activiteiten nader te onderzoeken. Voor het projectbesluit is met de voortoets voldoende duidelijk dat het initiatief uitvoerbaar is. f. Met de definitieve aanwijzing van de Waddenzee als Natura 2000-gebied is de aanwijzing van dat gebied als Beschermd Natuurmonument (BNM)¹ vervallen. De doelen van het voormalig BNM zijn toegevoegd aan de te beschermen waarden van het Natura 2000-gebied

¹ Het onderscheid tussen Staatsnatuurmonumenten en Beschermd natuurland was al vervallen bij inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998.

Zienswijzennota als bedoeld in Hoofdstuk 7 van het projectbesluit

Nr.	Inspraak	Reactie
	g. Het huidige park heeft een lijnopstelling van in dezelfde richting draaiende windturbines zonder verlichting om het nadelige effect op het natuurschoon zoveel mogelijk te beperken. Door de plaatsing in het midden van de opstelling met verlichting wordt het beeld onrustiger waardoor er wel effect is op het natuurschoon.	als aanvullende doelen in de zin van art. 10a, lid 3 van de Natuurbeschermingswet 1998. Sinds de inwerkingtreding van de Crisis- en Herstelwet worden deze aanvullende doelen getoetst volgens art. 16 van de Natuurbeschermingswet 1998. Dit betekent ondermeer dat ten aanzien van deze doelen niet langer de externe werking geldt tenzij de activiteit expliciet in het aanwijzingsbesluit in dat kader is genoemd. Dat is ten aanzien van windenergie niet het geval. Dit betekent ook dat de plantoetsing volgens art 19j van de natuurbeschermingswet 1998 alleen betrekking heeft op de Natura 2000-doelen van het Natura 2000-gebied en dat de aanvullende doelen (ook als er niet alleen sprake zou zijn van externe werking) bij de plantoetsing buiten beschouwing gelaten zouden moeten worden. Ten tijde van het opstellen van de voortoets gold de externe werking nog wel, vandaar dat de voortoets ook op de effecten op het natuurschoon in gaat. Ten tijde van het bestreden ontwerp projectbesluit was de Crisis- en herstelwet al in werking getreden waardoor de zienswijze ten aanzien van de effecten op het natuurschoon niet langer relevant is. g. In paragraaf 4.3.1 van het projectbesluit is de landschappelijk inpassing, ook in relatie tot de locatie van de windturbines in het grid en de hoogte van de windturbines zorgvuldig omschreven en gemotiveerd. Daarbij is met name gerelateerd aan het doel voor natuurschoon in/vanaf de Waddenzee. Door de plaatsing in het hart van het bestaande windturbinepark kan op korte afstand niet worden opgemerkt dat er sprake is van een afwijkende hoogte. Wel kan op bepaalde plaatsen op het land op korte afstand een onrustiger beeld ontstaan maar dat is voor het doel natuurschoon niet relevant. Bij toenemende afstand neemt dat onrustiger beeld overigens weer af. De afwijkende hoogte kan pas worden waargenomen van een afstand van circa 8 kilometer. Op die afstand kunnen de individuele windturbines niet meer als opvallend element kunnen worden opgemerkt. Er zal daarom geen effect zijn op het doel natuurschoon. De verlichting die vanwege vliegveiligheid op de windturbines moet worden toegepast zal niet horizontaal of naar beneden uitstralen zodat er geen of slechts zeer beperkte indirecte waarneming zal kunnen optreden vanuit de Waddenzee (of vanaf het land). Naar onze mening wordt daarmee geen afbreuk

Zienswijzennota als bedoeld in Hoofdstuk 7 van het projectbesluit

Nr.	Inspraak	Reactie
		gedaan aan het doel natuurschoon voor het beschermde gebied. Wij achten de landschappelijke effecten, ook in relatie tot het doel natuurschoon voor het beschermde gebied aanvaardbaar. Overigens menen wij dat sinds de inwerkingtreding van de Crisis- en herstelwet in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 niet meer aan dit doel hoeft te worden getoetst, zie ook de reactie onder f hiervoor.
5.	M.b.t. externe veiligheid: a. Er wordt ten aanzien van verschillende gebouwen niet voldaan aan het BEVI.	a. De risicoanalyse externe veiligheid is door NRG uitgevoerd op basis van het Handboek risicozonering windturbines 2005. Voor windturbines gelden thans geen expliciete wettelijke regels ten aanzien van externe veiligheid. Het Handboek sluit daarom in beginsel aan bij de BEVI wetgeving voor zo ver dit mogelijk en relevant is voor de beoordeling van externe veiligheidsrisico's van windturbines. Wij aanvaarden deze benadering. Daarbij speelt ondermeer een rol dat uit jurisprudentie blijkt dat de Afdeling Bestuursrecht van de Raad van State de toepassing van het Handboek niet ter discussie stelt. Zoals uit de rapporten van NRG blijkt is er specifieke regelgeving in voorbereiding voor de beoordeling van externe veiligheidsrisico's van windturbines. De verwachting is nog steeds dat die specifieke regelgeving op 1 januari 2011 in werking zal treden. Om die reden is, met oog op zorgvuldigheid, in de NRG rapporten ook getoetst aan die toekomstige regelgeving. Voor zo ver het er nu naar uit ziet zal deze toekomstige regelgeving aansluiten bij de bestaande praktijk. Die bestaande praktijk houdt in dat het bevoegd gezag voor beperkt kwetsbare objecten, in afwijking van de 10^{-6} / jaar richtwaarde voor plaatsgebonden risico, 10^{-5} / jaar als grenswaarde kan hanteren. Zij maakt daarbij dan gebruik van haar bevoegdheid om af te wijken van die genoemde richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten. De toekomstige regelgeving zal zoals het er nu naar uit ziet regelen dat voor windturbines 10^{-5} / jaar moet worden aangehouden voor plaatsgebonden risico ten opzicht van beperkt kwetsbare objecten. Het bevoegd gezag hoeft en kan dan ook geen afweging meer te maken om af te wijken van de richtwaarde uit het BEVI. Aangezien thans nog geen nieuwe regelgeving in werking is wordt het plan getoetst aan de lijn die gevolgd wordt door het Handboek Risicozonering

Zienswijzennota als bedoeld in Hoofdstuk 7 van het projectbesluit

Nr.	Inspraak	Reactie
	b. Er wordt voor bebouwing ten oosten van het Zeemanshuis niet voldaan aan toekomstige regelgeving voor beperkt kwetsbare objecten. c. Er wordt niet voldaan aan de minimum afstandseis voor rand van de verharding vanwege de	windturbines 2005. Het Eemshavengebied kan in zijn geheel worden gekarakteriseerd als bedrijventerrein met grootschalige industriële en havenactiviteiten. Wij menen dat, mede gelet op dit karakter, voor de beoordeling van externe veiligheid van windturbines 10^{-5} / jaar voor het plaatsgebonden risico in beginsel als grenswaarde kan worden gehanteerd tenzij anders blijkt uit nadere beschouwing. Uit de voor het plan uitgevoerde nadere beschouwing van de omgeving is niet gebleken dat dit gekozen uitgangspunt onjuist was. Dit uitgangspunt is thans niet gewijzigd. Uit de NRG rapporten blijkt dat de initieel door de initiatiefnemer gekozen locatie voor de meest westelijke turbine (aangeduid met R36) niet meest voor de hand liggende was met oog op de aanwezige beperkt kwetsbare objecten. Naar aanleiding daarvan is gezocht naar een alternatieve locatie. Dat dit deels een iteratief proces is geweest blijkt uit de NRG rapporten en de toelichting op het projectbesluit. Uitgangspunt bij het zoeken naar een goede locatie was dat er geen of althans zo weinig mogelijk (beperkt) kwetsbare objecten binnen de 10^{-5}/jaar risicocontour van de turbines zouden komen te liggen. Met de in het ontwerp projectbesluit opgenomen locatie is daaraan invulling gegeven voor zowel de westelijke turbine (R36) als de oostelijke turbine (R37). b. De bebouwing ten (zuid-) westen van de westelijke turbine (R36) betreffen de oude gebouwen van AG EMS. Deze zijn thans in eigendom van de terreineigenaar die haar grond ter beschikking heeft gesteld aan de initiatiefnemer voor de bouw van de turbines. Één van deze gebouwen kan worden gekwalificeerd als beperkt kwetsbaar object (10a op de risicokaart in het NRG rapport). Dit gebouw bevindt zich binnen de 10^{-5} / jaar contour van de westelijke windturbine (R36). Wij achten dit echter aanvaardbaar omdat het betreffende gebouw een kleine kantoorruimte vestigt (<10 werkplekken) en het gebouw staat op het terrein en in eigendom en gebruik is van de onderneming die haar grond ter beschikking heeft gesteld aan de initiatiefnemer om de windturbines te bouwen. Dit inzicht is thans niet gewijzigd. c. Voor de beoordeling van externe veiligheidsrisico's van windturbines ten opzichte van wegen gebruikt het Handboek Risicozonering windturbines als leidraad de

Zienswijzennota als bedoeld in Hoofdstuk 7 van het projectbesluit

Nr.	Inspraak	Reactie
	windturbine.	beleidsregels van Rijkswaterstaat. Uit de aan het projectbesluit mede ten grondslag liggende NRG rapport blijkt inderdaad dat niet wordt voldaan aan die beleidsregel. Deze beleidsregel is echter gebaseerd op doorgaande wegen met een hoge passagefrequentie. Het Handboek Risicozonering windturbines geeft ruimte om, bij het eventueel niet kunnen voldoen aan een algemene afstandregel zoals onderhavige beleidregel, een kwantitatieve analyse uit te voeren om na te kunnen gaan of het verhoogde veiligheidsrisico dat optreedt aanvaardbaar is. Dit is ook gebeurd voor de omliggende wegen, zo blijkt uit het NRG rapport. Uit deze analyse blijkt dat de norm voor het Individuele passantenrisico (IPR) voor auto's pas wordt overschreden indien eenzelfde persoon de windturbine circa 300 keer per dag passeert. Voor fietsers en voetgangers gelden nog hogere waarden. Het maximale aantal passages per dag, relevant voor de beoordeling van het maatschappelijk risico (MR), ligt in de orde grootte tussen 624.000 en 1.300.000 passages per dag. Zijn wij van oordeel dat het niet aannemelijk is dat dergelijke aantallen passages op deze plek zich zullen voordoen. Op grond van het NRG rapport en het addendum is er uiteindelijk voor gekozen om de westelijke turbine (R36) nog circa 30 meter naar het oosten te verplaatsen. Dit blijkt uit de toelichting op het projectbesluit. Voor deze verplaatsing is geen nieuw rapport gemaakt door NRG. Wij achten dit niet nodig omdat evident was dat een oostwaartse verplaatsing van de meest westelijke turbine (R36) te allen tijde zou leiden tot een verlaging van de in het NRG rapport gekwantificeerde risico's t.a.v. de, ten opzichte van die turbine, westelijk gelegen objecten. Immers, het risico hangt samen met de zgn. risicocontouren rondom de turbine en de afstand van de omliggende objecten tot het hart van de turbine. De risicocontouren schuiven 1:1 mee bij verplaatsing van de turbine en worden niet groter of kleiner t.g.v. de verplaatsing. M.a.w. een locatiewijziging leidt niet tot andere contouren rond de mast voor het plaatsgebonden risico. Dit blijkt ook uit hoofdstuk 4 van het addendum op het NRG rapport. Aangezien tevens kon worden vastgesteld dat de verplaatsing van de betreffende turbine R36 naar het oosten niet leidde tot 'botsingen' met ten oosten van die turbine gelegen objecten kan naar ons inzicht worden vastgesteld dat voor de locatie van R36 voldoende aannemelijk is gemaakt dat de afstand tot

Zienswijzennota als bedoeld in Hoofdstuk 7 van het projectbesluit

Nr.	Inspraak	Reactie
	d. Er wordt niet voldaan aan het IPR criterium ten aanzien van ijsafzetting.	de weg, alsmede andere objecten, geen belemmering is om de realisatie op die plek mogelijk te maken. Voor de meeste oostelijke turbine (R37) geldt dat er geen openbare wegen in de directe omgeving liggen. De noodzaak van een beoordeling ten opzichte van wegen dus voor die turbine niet aan de orde. d. Uit het NRG rapport blijkt dat maatregelen moeten worden genomen om de risico's te mitigeren die samenhangen met afvallend ijs. Deze bevinding is ook opgenomen in de toelichting op het projectbesluit. In het NRG rapport, meer specifiek in het addendum op het rapport bijlage A, is voor iedere turbine beschreven op welke plek een ijsafvalzone kan worden gedefinieerd. Door de turbines bij (kans op) afvallend ijs stil te zetten boven deze zone is het veiligheidsrisico voor derden t.g.v. afvallend ijs afdoende gemitigeerd, zo blijkt uit het NRG rapport en het addendum daarop. De initiatiefnemer heeft aan ons kenbaar gemaakt dat zij deze functie opgenomen heeft in de technische specificatie van het project. De in het ontwerp besluit opgenomen turbinelocaties waarborgen tevens dat de ijsafval zone in zijn geheel kan komen te liggen op niet voor derden toegankelijk terrein. De windturbines worden opgericht onder de werkingssfeer van het Activiteitenbesluit. De initiatiefnemer moet conform de daarvoor geldende regels tijdig melding doen van de inbedrijfstelling. Wij zullen alsdan aan initiatiefnemer een maatwerkvoorschrift opleggen om te verzekeren dat afdoende mitigerende maatregelen worden genomen om het veiligheidsrisico t.g.v. afvallend ijs niet groter te laten zijn dan het IPR criterium (10^{-6} / jaar). Met de vaststelling van de turbinelocaties conform het ontwerp projectbesluit is in voldoende mate geborgd dat de nodige mitigerende maatregelen ook daadwerkelijk kunnen worden genomen.
6.	M.b.t. geluid: a. Er is ten onrechte getoetst aan het Activiteitenbesluit. b. Niet is gebleken dat rekening is gehouden met de Circulaire "Beoordeling geluidhinder"	a. Hiervoor is onder de reactie op zienswijze 2 onder a en b gemotiveerd dat het Activiteitenbesluit van toepassing is. Daarom is getoetst aan de normstelling die op grond daarvan geldt. b. Bedoeld zal zijn de Circulaire d.d. 2 april 2010. Deze Circulaire, zonder wettelijke status, wordt geadviseerd te betrekken bij een beoordeling voor windturbines

Zienswijzennota als bedoeld in Hoofdstuk 7 van het projectbesluit

Nr.	Inspraak	Reactie
	windturbines" d.d. 8 april 2010.	waarvoor een milieuvergunningplicht geldt. Dat is hier niet het geval. Het toetsingskader voor geluidbelasting als gevolg van de windturbines wordt gevormd door het Activiteitenbesluit.
7.	M.b.t. de ontwerpbouwvergunning: a. De stukken zijn niet op de website gepubliceerd. b. Er ontbreekt een welstandsadvies. c. De windturbines zijn vanwege de afwijkende hoogte en breedte in strijd met de redelijke eisen van welstand.	a. Voor zover de stukken digitaal beschikbaar waren zijn ze op de website van de gemeente geplaatst. b. Er is een definitief welstandsadvies waaruit blijkt dat wordt voldaan aan de redelijke eisen van welstand. c. De welstandsc commissie heeft positief geadviseerd en is daarmee van mening dat wordt voldaan aan de redelijke eisen van welstand. Wij hebben geen reden om aan dat advies te twijfelen.

2. Eemshaven Properties te Groningen. De zienswijze is gericht tegen het projectbesluit en de bouwvergunning voor zover die betrekking hebben op windturbine R36.

Nr.	Inspraak	Reactie
1.	M.b.t. de procedure: a. Het veiligheidsrapport ziet niet op de juiste locatie van de windturbine.	a. Uit de NRG rapporten blijkt dat de initieel door de initiatiefnemer gekozen locatie voor de meest westelijke turbine (aangeduid met R36) niet meest voor de hand liggende was met oog op de aanwezige beperkt kwetsbare objecten. Naar aanleiding daarvan is gezocht naar een alternatieve locatie. Dat dit deels een iteratief proces is geweest blijkt uit de NRG rapporten en de toelichting op het projectbesluit. Uitgangspunt bij het zoeken naar een goede locatie was dat er geen of althans zo weinig mogelijk (beperkt) kwetsbare objecten binnen de 10^{-5}/jaar risicocontour van de turbines zouden komen te liggen. Met de in het ontwerp projectbesluit opgenomen locatie is daaraan invulling gegeven voor zowel de westelijke turbine (R36) als de oostelijke turbine (R37). Op grond van het NRG rapport en het addendum is er uiteindelijk voor gekozen om de westelijke turbine

Zienswijzennota als bedoeld in Hoofdstuk 7 van het projectbesluit

Nr.	Inspraak	Reactie
	b. Het artikel dat beperkingen voor nieuwe bebouwing met zich brengt is in het projectbesluit genoemd, maar niet aan het besluit toegevoegd. In voorschrift 5.3 wordt verwezen naar voorschrift 4.3 dat niet is opgenomen.	(R36) nog circa 30 meter naar het oosten te verplaatsen. Dit blijkt uit de toelichting op het projectbesluit. Voor deze verplaatsing is geen nieuw rapport gemaakt door NRG. Wij achtten dit niet nodig omdat evident was dat een oostwaartse verplaatsing van de meest westelijke turbine (R36) te allen tijde zou leiden tot een verlaging van de in het NRG rapport gekwantificeerde risico's voor ten westen van de betreffende turbine liggende objecten. Immers, het risico hangt samen met de zgn. risicocontouren rondom de turbine en de afstand van de omliggende objecten tot het hart van de turbine. De risicocontouren schuiven 1:1 mee bij verplaatsing van de turbine en worden niet groter of kleiner t.g.v. de verplaatsing. Dit blijkt ook uit hoofdstuk 4 van het addendum op het NRG rapport. Aangezien tevens kon worden vastgesteld dat de verplaatsing van de betreffende turbine R36 naar het oosten niet leidde tot 'botsingen' met ten oosten van die turbine gelegen objecten kan naar ons inzicht worden vastgesteld dat voor de locatie van R36 voldoende aannemelijk is gemaakt dat er geen belemmeringen zijn om de realisatie op die plek mogelijk te maken. b. Voor zover er beperkingen voort vloeien uit dit plan zijn deze opgenomen in de voorschriften. Kort gezegd is er sprake van twee regelingen die zijn neergelegd in artikel 4 en artikel 5 van de voorschriften. De eerste regeling (artikel 4) duidt, kort gezegd, dat geen nieuwe kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten mogen worden gebouwd in de zone die op de bij het projectbesluit behorende plankaart aangeduid is als veiligheidszone. Daarnaast mogen in deze zone geen risico-objecten worden opgericht. De tweede regeling (artikel 5) duidt, kort gezegd, dat geen risico-objecten mogen worden opgericht in de zone die op de bij het projectbesluit behorende plankaart aangeduid is als afstemmingszone. Voor andere objecten en gebouwen geldt dat, in geval er sprake is van (beperkt) kwetsbare objecten, er een aanvullende toets moet plaatsvinden waarbij de windturbines moeten worden betrokken. Zoals uit zowel artikel 4 lid a als 5 lid b blijkt worden met risico-objecten bedoeld, risico-objecten ten aanzien van groepsrisico en het domino-effect, zoals bedoeld in het Registratiebesluit

Zienswijzennota als bedoeld in Hoofdstuk 7 van het projectbesluit

Nr.	Inspraak	Reactie
	c. De motivatie voor de omvang van de aandachtzone ontbreekt.	risicosituaties gevaarlijke stoffen van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu en de drempelwaardetabel van het Ministerie van Binnenlandse Zaken (Leidraad 2.0 van 7 oktober 2005). De zienswijze met betrekking tot de verwijzing in voorschrift 5.3 naar voorschrift 4.3 is terecht. De kennelijke verschrijving in voorschrift 5.3 (omdat duidelijk bedoeld was te verwijzen naar voorschrift 4.2) is hersteld. c. Wij veronderstellen dat met de ‘aandachtzone’ wordt bedoeld, de ‘afstemmingszone’. In het bestemmingsplan Windpark Westereems is een regeling opgenomen die ziet op het afstemmen van nieuwe activiteiten ten opzichte van windturbines. Wij hebben gemeend een analoge regeling op te nemen in dit projectbesluit, zoals ook blijkt uit de toelichting. Uit de toelichting bij het projectbesluit blijkt wellicht onvoldoende wat motivering is voor deze regeling. Een windturbine wordt verondersteld een risicobron te zijn. Het plaatsgebonden risico van de windturbines is (in de vorm van een contour) weergegeven op de bij het projectbesluit behorende plankaart. Wij zijn van oordeel dat, zonder specifieke maatregelen, er voor (beperkt) kwetsbare objecten, zoals gedefinieerd in het Besluit externe veiligheid inrichtingen, binnen deze contouren geen plaats is. In het kader van een goede ruimtelijke ordening dient daarnaast rekening te worden gehouden met groepsrisico en domino-effecten. Het geldende bestemmingsplan Buitengebied-Noord (Eemshaven) laat bestemmingen toe waar in beginsel groepen mensen kunnen verblijven (groepsrisico). Detailhandel en groothandel, kantoren en horeca zijn niet zelfstandig toegestaan, maar wel als onderdeel van of ten dienste van industriële activiteiten. Het bedrijfsmatig verstrekken van nachtverblijf is uitgesloten. Ook laat het vigerende bestemmingsplan objecten toe waar een ongeval met een nabij opgestelde windturbine een zwaar ongeval, zoals gedefinieerd in

Zienswijzennota als bedoeld in Hoofdstuk 7 van het projectbesluit

Nr.	Inspraak	Reactie
		het Besluit risico zware ongevallen, kan veroorzaken (domino-effect). Dit projectbesluit voorziet daarom in een specifieke handelswijze bij het verlenen van bouwvergunningen voor gebouwen en risico-objecten. Deze handelswijze is neergelegd in Artikel 4 en 5 van de voorschriften van dit projectbesluit. Voor de vaststelling van de omvang van de afstemmingszone zijn dezelfde principes gebruikt als in het bestemmingsplan Windpark Eemshaven. Leidend hiervoor is het uitgangspunt dat een plaatsgebonden risico kleiner of gelijk aan 10^{-8} verwaarloosbaar is. Dat dit kan worden aangenomen blijkt ook uit het NRG rapport, paragraaf 4.1. Voor het betreffende type windturbine komt de afstand tot de windturbine aldus overeen met de 10^{-8} plaatgebonden risicocontour van die turbine.
2.	M.b.t. externe veiligheid: a. Er is uitgegaan van de verkeerde risiconorm.	a. De risicoanalyse externe veiligheid is door NRG uitgevoerd op basis van het Handboek risicozonering windturbines 2005. Voor windturbines gelden thans geen expliciete wettelijke regels ten aanzien van externe veiligheid. Het Handboek sluit daarom in beginsel aan bij de BEVI wetgeving voor zo ver dit mogelijk en relevant is voor de beoordeling van externe veiligheidsrisico's van windturbines. Wij aanvaarden deze benadering. Daarbij speelt ondermeer een rol dat uit jurisprudentie blijkt dat de Afdeling Bestuursrecht van de Raad van State de toepassing van het Handboek niet ter discussie stelt. Zoals uit de rapporten van NRG blijkt is er specifieke regelgeving in voorbereiding voor de beoordeling van externe veiligheidsrisico's van windturbines. De verwachting is nog steeds dat die specifieke regelgeving op 1 januari 2011 in werking zal treden. Om die reden is, met oog op zorgvuldigheid, in de NRG rapporten ook getoetst aan die toekomstige regelgeving. Voor zo ver het er nu naar uit ziet zal deze toekomstige regelgeving aansluiten bij de bestaande praktijk. Die bestaande praktijk houdt in dat het bevoegd gezag voor beperkt kwetsbare objecten, in afwijking van de 10^{-6} / jaar richtwaarde voor die beperkt kwetsbare objecten, 10^{-5} / jaar als grenswaarde kan hanteren. Zij maakt daarbij dan gebruik van haar bevoegdheid om af te wijken van die genoemde richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten. De toekomstige regelgeving zal zoals het er

Zienswijzennota als bedoeld in Hoofdstuk 7 van het projectbesluit

Nr.	Inspraak	Reactie
	b. Er wordt gesproken over toekomstige regelgeving die per 1 januari 2011 in werking zou treden maar sinds 31 augustus 2009 is er geen ontwikkeling meer die daarop duidt.	nu naar uit ziet regelen dat voor windturbines 10^{-5} / jaar moet worden aangehouden voor beperkt kwetsbare objecten. Het bevoegd gezag hoeft dan ook geen afweging meer te maken om af te wijken van de richtwaarde uit het BEVI. Aangezien thans nog geen nieuwe regelgeving in werking is wordt het plan getoetst aan de lijn die gevolgd wordt door het Handboek Risicozonering windturbines 2005. Het Eemshavengebied kan in zijn geheel worden gekarakteriseerd als bedrijventerrein met grootschalige industriële en havenactiviteiten. Wij menen dat, mede gelet op dit karakter, voor de beoordeling van externe veiligheid van windturbines 10^{-5} / jaar in beginsel als grenswaarde kan worden gehanteerd tenzij anders blijkt uit nadere beschouwing. Uit de voor het plan uitgevoerde nadere beschouwing van de omgeving is niet gebleken dat dit gekozen uitgangspunt onjuist was. Dit uitgangspunt is thans niet gewijzigd. b. De toekomstige regelgeving waaraan gerefereerd wordt is nog niet in werking. Wij hebben begrepen dat de verwachting nog steeds is dat de regelgeving per 1 januari 2011 in werking treedt. In rapportages die ten grondslag liggen aan dit projectbesluit en in het projectbesluit zelf is gerefereerd aan die toekomstige regelgeving. Het al of niet in werking treden van de regeling zoals die nu voor ligt doet echter niet ter zake omdat zij niet kan dienen als beoordelingskader. De regeling is immers nog niet in werking. De afweging voor dit plan is gemaakt op basis van het Handboek risicozonering Windturbines en, voor zo ver relevant, BEVI regelgeving in relatie tot het Handboek Risicozonering windturbines 2005. Voor een nadere toelichting hierop verwijzen wij ook naar zienswijze 1, onder paragraaf 1.
3.	M.b.t. geluid: a. Er is geen onderzoek gedaan naar de geluidsconsequenties voor de verblijfsgebouwen en kantoren in de nabijheid.	a. Er is sprake van een gezoneerd industrieterrein dat specifiek geschikt is voor grote lawaaimakers. Dat betekent dat op het industrieterrein rekening moet worden gehouden met een geluidsniveau dat hoger ligt dan bij normale industrieterreinen. Geluidsbelasting op verblijfsgebouwen en kantoren op het industrieterrein zelf is daarom geen "item" bij de afweging of nieuwe ontwikkelingen kunnen worden toegestaan. Bovendien is bekend dat een windturbine op zich een fors bronvermogen heeft maar dat is ook op een behoorlijke hoogte (er wordt

Zienswijzennota als bedoeld in Hoofdstuk 7 van het projectbesluit

Nr.	Inspraak	Reactie
	b. Verdere ontwikkeling van de in eigendom zijnde gronden en opstallen in de directe omgeving van de windturbine zijn uitgesloten. c. Door deze ontwikkeling wordt schade geleden.	altijd gerekend met een puntbron op ashoogte) . De afstand tot bebouwing bedraagt daardoor al snel minimaal 100 meter. Bij een dergelijke afstand is het geluidsniveau nog maximaal circa 60-65 dB(A) op de gevel hetgeen op een gezoneerd industrieterrein zeer aanvaardbaar is. Verblijfsgebouwen en kantoorgebouwen worden op grond van het bestemmingsplan ook alleen toegestaan indien deze een relatie hebben met een industriële activiteit op het industrieterrein, dus op korte afstand van het gebouw. Daardoor zal de geluidbelasting van het gebouw als gevolg van de eigen activiteiten veelal hoger liggen dan die van naburig gelegen geluidsbronnen. Mede vanwege het karakter van het industrieterrein is een nadere afweging over de precieze geluidbelasting voor omliggende opstallen achterwege daarom achterwege gebleven. b. Bij op grond van het bestemmingsplan toegestane ontwikkelingen binnen de bij de windturbine behorende afstemmingszone is nader onderzoek nodig of dat vanwege veiligheidsrisico's aanvaardbaar is. Naar verwachting levert dat geen extra beperking op ten opzichte van de huidige planologische beperkingen. Reeds op grond van het huidige bestemmingsplan bestaan op de bestreden locatie voor windturbine R36 bebouwings- en gebruiksmogelijkheden die een beperkte ontwikkeling in de nabijheid tot gevolg kunnen hebben. c. Indien schade wordt geleden kan een planschadeprocedure worden opgestart nadat het besluit onherroepelijk is geworden. Naar ons oordeel is de eventuele planschade niet van die omvang dat het de uitvoerbaarheid van het projectbesluit in de weg staat.